

Sygn. akt I Ca 19/15

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Włodzimierz Wójcicki (spr.)
Sędziowie:	SO Wiesława Kozikowska SO Andrzej Kordowski
Protokolant:	Iwona Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2015 r. w Łomży

na rozprawie sprawy

z wniosku M. M. i W. M.

z udziałem (...) S.A w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców na postanowienie Sądu Rejonowego w Zambrowie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego w W. Mazowieckiem z dnia 17 listopada 2014 r. sygn. akt VI Ns 422/13

postanawia:

I. apelację oddalić;

II. zasądzić od wnioskodawców na rzecz uczestnika postępowania kwotę 120 złotych tytułem kosztów postępowania za II-gą instancję.

Sygn. akt I Ca 19/15

UZASADNIENIE

M. M. i W. M. wnieśli o ustanowienie za wynagrodzeniem na ich działkach nr (...) służebności przesyłu na rzecz nieruchomości, której właścicielem jest przedsiębiorstwo uczestnika postępowania (...) S.A. w L., w sposób szczegółowo opisany we wniosku. Wnieśli też o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania. W uzasadnieniu wniosku podali m.in., że na obu działkach wnioskodawców są posadowione słupy energetyczne, których właścicielem jest uczestnik. Posadowione słupy ograniczają prawo własności wnioskodawców i swobodne użytkowanie działek. Do tej pory uczestnik nie zwrócił się o ustanowienie służebności w formie aktu notarialnego, nie odpowiedział też na ofertę zawarcia takiego aktu kierowaną ze strony wnioskodawców.

Uczestnik postępowania wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie od wnioskodawców kosztów postępowania. W uzasadnieniu odpowiedzi na wniosek podał m.in., że dysponuje już tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości w związku z zasiedzeniem służebności, odpowiadającej treści służebności przesyłu, co nastąpiło w dniu 2 stycznia 1985 r., przy przyjęciu złej wiary posiadacza. Podniósł, że odcinek linii elektroenergetycznej na działce (...) został wybudowany w 1961 r., a na działce (...) w 1956 r. Na działkach zostały posadowione trwale i widoczne urządzenia. Uczestnik jest następcą prawnym Skarbu Państwa, które wybudowało linię.

Sąd Rejonowy w Zambrowie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny w W. Mazowieckiem postanowieniem z dnia 17 listopada 2014 r. sygn. akt VI Ns 422/13 wniosek oddalił (pkt I postanowienia) oraz kosztami sądowymi i kosztami postępowania poniesionymi przez uczestnika postępowania obciążył wnioskodawców solidarnie w całości, szczegółowe wyliczenie kosztów pozostawił referendarzowi sądowemu (pkt II postanowienia).

Sąd Rejonowy poczynił następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

Działki o numerach geodezyjnych:(...) położona w K. i (...) położona w K. są własnością wnioskodawców. Przez działki te przebiega linia elektroenergetyczna, stanowiąca część zakładu uczestnika postępowania. Linie elektroenergetyczne są do dnia dzisiejszego użytkowane przez uczestnika postępowania.

Sąd I instancji wskazał, że podstawą do ustanowienia na gruncie przymusowej służebności przesyłu jest art. 305² § 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

Przesłanką ustanowienia służebności, określoną w art. 305¹ k.c. jest istnienie na nieruchomości, mającej być obciążoną, urządzeń będących własnością przedsiębiorstwa. Sąd Rejonowy podniósł, że w niniejszej sprawie nie było spornym, iż na działkach, o których mowa we wniosku, znajdują się urządzenia, stanowiące składnik przedsiębiorstwa uczestnika postępowania. Zdaniem Sądu I instancji uczestnik, złożonymi w sprawie dowodami z dokumentów, wykazał, że urządzenia na obu działkach zostały posadowione w czasie, od którego skutecznie upłynął termin zasiedzenia służebności, a równocześnie wykazał przeniesienie posiadania urządzeń na swoją rzecz jako następcy poprzedniego posiadacza.

Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z art. 352 § 1 k.c. kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. § 2 tego artykułu stanowi, że do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. Nadto warunkiem zasiedzenia służebności przesyłu jest korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia, co wynika z art. 292 k.c. Nie ma więc przeszkód do uznania przedsiębiorcy, który korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, a nie ma tytułu prawnego do władania tą nieruchomością, za posiadacza takiej służebności. Sąd Rejonowy przytoczył tezy zawarte w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011 r., sygn. akt V CSK 502/10, który podniósł, że „Posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 k.c.). (...) Z uwagi na cel służebności przesyłu, czynności właściciela nieruchomości zmierzające bezpośrednio do pozbawienia posiadacza posiadania służebności byłyby z reguły nieskuteczne, gdyż nakazanie rozebrania urządzeń przesyłowych koniecznych do zapewnienia wielu użytkownikom określonych mediów niezbędnych współcześnie do normalnego życia, musiałoby być w większości przypadków ocenione jako oczywiście sprzeczne z interesem społecznym. Dlatego nieracjonalne byłoby żądanie od właściciela w takiej sytuacji akcji windykacyjnej lub negatoryjnej, z reguły skazanych na niepowodzenie. Przyznanie właścicielowi w art. 305² § 2 k.c. prawa żądania ustanowienia służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem wskazuje, że celem ustawodawcy było przede wszystkim uregulowanie takich sytuacji w sposób umowny lub zastąpienie umowy orzeczeniem sądowym, co odpowiada interesom posiadacza i właściciela, jak również interesowi społecznemu i jest najwłaściwszym sposobem uregulowania

stosunków prawnorzeczowych wynikających z posiadania przez przedsiębiorstwo przesyłowe służebności przesyłu”. Zdaniem Sądu I instancji nie budziła też wątpliwości możliwość zasiedzenia służebności odpowiadającej służebności przesyłu w dacie przed dniem wejścia w życie przepisów o służebności przesyłu. Ze względu na odpowiednie stosowanie do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej, przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie (art. 292 k.c.), dla stwierdzenia nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, niezbędne jest spełnienie łącznie dwóch przesłanek: posiadania służebności oraz upływu czasu, którego długość zależy od dobrej lub złej wiary posiadacza objęcia służebności w posiadanie, przy czym trzeba podkreślić, że posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne. W ramach istotnych okoliczności mających znaczenie dla oceny nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej należy uwzględnić treść art. 176 k.c. dopuszczającego doliczenie okresu posiadania poprzedników przedsiębiorcy energetycznego, ale pod warunkiem, że podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 25 kwietnia 2014 r., II CSK 433/13).

Sąd I instancji stwierdził, że dokumenty znajdujące się w aktach niniejszej sprawy, wskazują, że następcą prawnym Skarbu Państwa i przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w B. był Zakład (...) S.A. w B., która to spółka została przejęta przez spółkę (...) sp. z o.o. w B., która to następnie w 2008 r. zmieniła nazwę na (...) sp. z o.o. w B. (zarządzenie Ministra k. 98-99, z wykazem składników k. 100, akt przekształcenia PP w spółkę i sprostowanie aktu k. 101-113, 114-115, umowa aportowego zbycia k. 116-125, postanowienie KRS k. 126-128). (...) sp. z o.o. w B. została przejęta przez (...) S.A. w L. (odpis KRS k. 94-97). Natomiast fakt wzniesienia urządzeń zakładu w miejscowości K., także na przedmiotowych działkach, wynika z dokumentacji w postaci: zestawienia k. 145, 146, 147, opisu tech. k. 148, dokumentu zawierającego zużycie materiałów k. 149, zestawienia k. 150, 151 i 152. Przy tym budowa linii elektroenergetycznej rozpoczęta w 1956 r. została zakończona w 1960 r. Wybudowanie słupa na działce wnioskodawców w tamtym okresie potwierdził w swoich zeznaniach świadek E. K. (k. 199v). Sąd Rejonowy przyjął, że w tym okresie na działce obecnie należącej do wnioskodawców, zostały posadowione urządzenia zakładu energetycznego. Mimo braku jakichkolwiek umów, czy oświadczeń właścicieli działek, na których przebiegała linia, była ona wykorzystywana przez zakład a także modernizowana (projekt z 1976 r. k. 153, opracowanie projektu k. 154, decyzja k. 155, opis k. 157-159, plany k. 160-164, protokół z 1977 r. k. 165). Natomiast na działce położonej w K. ((...)) budowę linii rozpoczęto w 1961 r. i zakończono 5 grudnia 1961 r., co potwierdzają dokumenty w postaci: planu sytuacyjnego (k. 131) i protokołu z 11 grudnia 1961 r. (k. 132-133 i 134). Także i ta linia (stanowiąca widoczne urządzenie) była wykorzystywana przez zakład do dystrybucji. Przeprowadzono jej modernizację w 1988 r. (projekt k. 135, decyzja k. 136, opis k. 137-139). Potwierdził to też w zeznaniach świadek W. P. (k. 199). Faktyczne przeniesienie posiadania urządzeń nastąpiło w 1993 r. co potwierdza protokół zdawczo-odbiorczy (k. 283-294). Sąd Rejonowy wskazał też, że biegły P. M. w pisemnej opinii i opinii uzupełniającej (k. 316-322 i 366-367) stwierdził, po dokonaniu oględzin linii, że jej przebieg nie zmienił się od chwili wybudowania urządzeń. Opinię tę należało ocenić jako rzetelną i fachową.

Wobec powyższych ustaleń Sąd I instancji przyjął, że na działce wnioskodawców oznaczonej nr (...) poprzednicy uczestnika i następnie uczestnik, użytkuje w ramach działalności zakładu posadowione tam urządzenia od 15 grudnia 1961 r., a na działce (...) od co najmniej końca roku 1956. Korzystanie to odpowiada i odpowiadało obecnie obowiązującej kodeksowej definicji służebności przesyłu. Na działkach wnioskodawców istniały widoczne urządzenia. W związku z czym doszło do zasiedzenia owej służebności. Sąd Rejonowy wskazał, że nabycie służebności przez zasiedzenie powstaje z mocy samego prawa i może stanowić zarzut w niniejszej sprawie. W sprawie mamy do czynienia z zasiedzeniem służebności gruntowej, odpowiadającej dzisiejszej służebności przesyłu, która została wprowadzona do systemu prawnego 3 sierpnia 2008 r. Sąd I instancji wskazał, że jeżeli chodzi o zasiedzenie służebności przesyłu, to bieg zasiedzenia tego rodzaju służebności mógł się rozpocząć dopiero od daty wejścia w życie wskazanej regulacji kodeksowej. Jednakże w sprawie, o czym już wspomniano, wnioskodawca domagał się zasiedzenia służebności odpowiadającej służebności przesyłu. Możliwość taką dopuszczają obecnie i dopuszczały wcześniej

przepisy obowiązujące przed wprowadzeniem do systemu prawnego służebności przesyłu. Potwierdza taką możliwość także utrwalone orzecznictwo sądów. Przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.), dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa (tak SN w uchwale z dnia 7 października 2008 r., sygn. III CZP 89/08). Przesłanką zasiedzenia służebności jest upływ czasu, przy przyjęciu złej wiary posiadacza jest tu wymagany obecnie okres 30-letni. Przy czym w sprawie, bieg zasiedzenia rozpoczął się przed wejściem w życie regulacji wskazującej na ten termin. Należało go liczyć od końca 1956 r. (działka (...)) oraz od 15 grudnia 1961 r. (w stosunku do działki (...)). Kodeks cywilny wszedł w życie 1 stycznia 1965 r. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. przepisy wprowadzające kodeks cywilny w Art. XLI. § 1 stanowi, że do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, stosuje się od tej chwili przepisy tego kodeksu; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. § 2 tego art. stanowi, iż jeżeli termin zasiedzenia według kodeksu cywilnego jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg zasiedzenia rozpoczyna się z dniem wejścia kodeksu w życie; jeżeli jednak zasiedzenie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego nastąpiłoby przy uwzględnieniu terminu określonego w przepisach dotychczasowych wcześniej, zasiedzenie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Natomiast przepisem obowiązującym w dniu 6 maja 1955 r. a dotyczącym zasiedzenia nieruchomości był dekret z 11 października 1946 r. prawo rzeczowe, który w art. 50 § 1 regulującym dawność (zasiedzenie) stanowił, że kto posiada nieruchomość przez lat dwadzieścia, nabywa jej własność, chyba że w chwili objęcia nieruchomości w posiadanie był w złej wierze (zasiedzenie). § 2. Temu, kto posiada nieruchomość przez lat trzydzieści, nie można zarzucać złej wiary.

Zgodnie zaś z art. 172 § 1 k.c. (mającym zastosowanie także do zasiedzenia służebności w związku z art. 292 k.c.) w brzmieniu pierwotnym (obowiązującym w dniu jego wejścia w życie), posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dziesięciu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). § 2 stanowił, iż po upływie lat dwudziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze.

Wobec takiego brzmienia powyżej wskazanych przepisów termin zasiedzenia, który rozpoczął swój bieg w 1956 r. jak i w 1961 r. i nie zakończył się przed wejściem w życie K.C. należało liczyć od dnia 1 stycznia 1965 r., według terminów z art. 172 k.c. (w brzmieniu pierwotnym). Kodeks cywilny wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1965 r. i przy przyjęciu 20-letniego terminu zasiedzenia (zła wiara) w przypadku służebności na obu działkach upłynął 2 stycznia 1985 r. i z tą datą doszło do nabycia z mocy prawa służebności odpowiadającej służebności przesyłu.

Sąd Rejonowy stwierdził, że wobec takiego stanu faktycznego nie było podstaw do ustanowienia służebności przesyłu, która to służebność już została nabyta z mocy prawa. Oczywiście równocześnie nie było też podstaw do zasądzenia odszkodowania za ustanowienie służebności czy też odszkodowania za użytkowane działki bez zgody właściciela za okres trwający po powstaniu służebności. Dlatego też wniosek podlegał w całości oddaleniu.

Ustalenie skuteczności zarzutu zasiedzenia służebności na działkach wnioskodawców powodowało, że dla sprawy nie miały już większego znaczenia poczynione ustalenia co do wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, wynikające z opinii biegłego M. S..

Sąd I instancji oddalił wniosek pełnomocnika uczestnika o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu szacowania nieruchomości albowiem wniosek ten zmierzałby jedynie do przedłużenia postępowania, a złożone opinie tego biegłego z zakresu szacowania nieruchomości są pełne, fachowe i logiczne.

Nadto Sąd Rejonowy oddalił wnioski pełnomocnika wnioskodawców o wezwanie biegłego z zakresu elektroenergetyki P. M. (2) na rozprawę, albowiem biegły ten odniósł się na piśmie do zarzutów wnioskodawców, a wniosek zmierzałby do przedłużenia postępowania. Sąd oddalił także wniosek pełnomocnika wnioskodawców o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z dziedziny budowy i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych, albowiem złożona opinia biegłego z tego zakresu jest pełna, jasna i fachowa.

Sąd Rejonowy na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. obciążył solidarnie wnioskodawców kosztami postępowania w całości, pozostawiając szczegółowe ich obliczenie referendarzowi sądowemu. W ocenie Sądu I instancji rozstrzygnięcie o kosztach w myśl art. 520 § 1 k.p.c. byłoby nieuzasadnione w świetle tego, że interesy wnioskodawców i uczestnika były sprzeczne.

Od powyższego postanowienia apelację wywiedli wnioskodawcy M. M. i W. M., zaskarżając go w całości. Skarżący zarzucili postanowieniu:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia w szczególności poprzez:

- sprzeczności poczynionych ustaleń faktycznych w postanowieniu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności poprzez ustalenie, że doszło do przeniesienia z majątku Skarbu Państwa do majątku Zakładu (...) w B. służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu nabytej na działkach wnioskodawców w dniu 2 stycznia 1985 r. przez Skarb Państwa, że doszło do przeniesienia z majątku Zakładu (...) w B. do majątku Zakładu (...) S. A. służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu nabytej na działkach wnioskodawców w dniu 2 stycznia 1985 r. przez Skarb Państwa, że doszło do przeniesienia z majątku Zakładu (...) S. A. do majątku (...) Sp. z o. o. w B. służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu nabytej na działkach wnioskodawców w dniu 2 stycznia 1985 r. przez Skarb Państwa, że doszło do przeniesienia z majątku (...) Sp. z o. o. w B. do majątku (...) Sp. z o. o. w B. służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu nabytej na działkach wnioskodawców w dniu 2 stycznia 1985 r. przez Skarb Państwa, że doszło do przeniesienia z majątku (...) Sp. z o. o. w B. do majątku (...) S. A. w L. służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu nabytej na działkach wnioskodawców w dniu 2 stycznia 1985 r. przez Skarb Państwa oraz że dokumenty znajdujące się w aktach sprawy wskazują, że następcą prawnym Skarbu Państwa był Zakład (...) w B., Zakład (...) w B., (...) Sp. z o. o. w B., (...) Sp. z o. o. w B., (...) S. A w L., podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika przeniesienie prawa służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu nabytej na działkach

wnioskodawców przez Skarb Państwa w dniu 2 stycznia 1985 r. na rzecz Zakładu (...) w B., gdyż dokumenty sprzed daty 1 lutego 1989 r. nie mogły przenieść prawo służebności gruntowej ze Skarbu Państwa na Zakład (...) w B. z uwagi na brzmienie art. 128 k.c. a z treści dokumentów w postaci Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu numer (...) /O./ (...) z dnia 9 lipca 1993 r. k. 98 - 99 z wykazem składników, aktu przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę i sprostowanie aktu k. 101 - 113 - przekazanie własności składników majątku przez Zakład (...) w B. na Zakład (...) S. A. w B. oraz z umowy aportowego zbycia - akt przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną z dnia 12 lipca 1993 r. k. 116-125, postanowienie KRS k. 126-128 - Zakład (...) na Zakład (...) S. A.: protokołu zdawczo - odbiorczego z czerwca 1993 r. (k. 283 - 294) nie wynika aby Skarb Państwa przeniósł na przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w B. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu w zakresie linii napowietrznej energetycznej niskiego napięcia posadowionej na działce wnioskodawców numer (...) oraz na działce wnioskodawców numer (...), takie przeniesienie służebności gruntowej nie wynika też z zeznań świadka W. P. (2) ani z zeznań świadka E. K. (2);

- sprzeczności poczynionych ustaleń faktycznych w postanowieniu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności poprzez ustalenie, że w niniejszej sprawie doszło do nieprzerwanego ciągu przeniesień posiadania służebności i linii energetycznych objętych wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu oraz podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie linii energetycznych objętych wnioskiem ze Skarbu Państwa na Zakład (...) w B., z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie linii energetycznych objętych wnioskiem z Zakładu (...) w B. na Zakład (...) S. A., podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności przesyłu lub czy i kiedy

przeniesiono posiadanie linii energetycznych objętych wnioskiem z Zakładu (...) S. A. na (...) Sp. z o. o., podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie linii energetycznych objętych wnioskiem z (...) Sp. z o. o. na (...) S. A. w L. bowiem nie ma w aktach sprawy dokumentów w postaci protokołów, decyzji, ani umów dotyczących przeniesienia posiadania linii energetycznych potwierdzających przeniesienie posiadania linii energetycznych oraz potwierdzających przeniesienie posiadania służebności ze Skarbu Państwa na Zakład (...) w B., z Zakładu (...) w B. na Zakład (...) S. A., z Zakładu (...) S. A. na (...) Sp. z o. o., z (...) Sp. z o. o. na (...) S. A. w L.;

2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 386 § 4 k.p.c., art. 217 § 1 k.p.c., art. 217 § 2 k.p.c., art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych, które to uchybienie miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia i wynik sprawy poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie tych przepisów poprzez nierozpoznanie istoty sprawy poprzez nieprzeprowadzenie w całości postępowania dowodowego w szczególności poprzez oddalenie wniosków dowodowych o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych z dziedziny szacowania nieruchomości, z dziedziny budowy i eksploatacji urządzeń energetycznych;

3) naruszenie art. 2 Konstytucji w związku z art. 21 ust. 1 i art. 21 ust. 2 Konstytucji - poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, zgodnie z którymi Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, co wyraża m.in. zasadę pewności prawa oraz zasadę nie działania prawa wstecz oraz zasadę zaufania obywateli do działań Państwa w zakresie stanowienia i stosowania prawa - które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia w związku z tym, że Sąd I instancji stwierdził w drodze wykładni że art. 292 k.c. w zw. z art. 285 k.c. pozwala na zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia niniejszej sprawy;

4) obrazę i naruszenie art. 64 ust 2. i ust. 3 Konstytucji w zw. z art. 31 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie - zgodnie z którymi własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności przy uwzględnieniu zasady równej dla wszystkich ochrony własności i innych praw majątkowych - które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia w związku z tym, że Sąd I instancji stwierdził w drodze wykładni że art. 292 k.c. w związku z art. 285 k.c. pozwala na zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia niniejszej sprawy;

5) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 145 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przesłanką nabycia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez zasiedzenie jest spełniona także wówczas, gdy służebność gruntowa ułatwia funkcjonowanie przedsiębiorstwa przesyłowego, podczas gdy przesłanką nabycia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez zasiedzenie jest zwiększenie użyteczności nieruchomości władnącej, co wymaga oznaczenia nieruchomości władnącej zgodnie art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 145 k.c.;

6) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 292 k.c. art. 305⁴ k.c., art. 348 k.c. art. 352 § 2 k.c., art. 176 § 1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w szczególności poprzez bezpodstawne przyjęcie, że doszło do nieprzerwanego ciągu przeniesień posiadania służebności przesyłu oraz służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu pomimo braku w aktach sprawy decyzji przekazujących posiadanie linii energetycznej i służebności pomiędzy poszczególnymi poprzednikami prawnymi uczestnika postępowania, pomimo braku w aktach sprawy umów przekazujących posiadanie służebności i linii energetycznej, pomimo braku w aktach sprawy protokołów zdawczo – odbiorczych, poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w szczególności poprzez bezpodstawne przyjęcie, że może nastąpić przeniesienie posiadania linii energetycznej oraz, że może nastąpić przeniesienie posiadania służebności przesyłu i służebności gruntowej na podstawie samego tylko przepisu bez sporządzenia decyzji przekazujących posiadanie linii energetycznej i służebności, bez sporządzenia umów przekazujących posiadanie służebności i linii energetycznej, bez sporządzenia protokołów zdawczo - odbiorczych;

7) naruszenie przepisów postępowania art. 609 § 1 k.p.c. i art. 510 § 1 k.p.c. które miały wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez bezpodstawne przyjęcie, że uczestnik postępowania (...) S. A. w L. miał interes prawny w podniesieniu zarzutu nabycia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez Skarb Państwa i że uczestnik postępowania (...) S. A. w L. miał interes prawny w podniesieniu zarzutu nabycia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wnieśli o:

1) zmianę pkt. 1 zaskarżonego postanowienia poprzez ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu obciążającej nieruchomości zgodnie z żądaniem pkt 1 wniosku oraz zasądzenie od uczestnika postępowania (...) S. A. z siedzibą w L. na rzecz wnioskodawców M. M., W. M. kwoty 15.277 zł należności głównej tytułem odpowiedniego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu z ustawowymi odsetkami od dnia wydania postanowienia do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu według norm przepisanych w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje;

2) zmianę pkt. 2 zaskarżonego postanowienia poprzez obciążenie uczestnika postępowania (...) S. A. z siedzibą w L. kosztami postępowania według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

ewentualnie wnieśli o:

3) uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia;

ponadto niezależnie od żądań określonych w pkt. 1, 2, 3 wnieśli o:

4) zasądzenie od uczestnika postępowania (...) S. A. z siedzibą w L. na rzecz wnioskodawców M. M. oraz W. M. kosztów procesu za instancję odwoławczą według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uczestnik postępowania (...) S.A. w L. wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja jest niezasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Zarzuty podniesione przez skarżących są nietrafne. Należy stwierdzić, że wywiedziona apelacja, jakkolwiek obszerna i wskazująca na naruszenie licznych przepisów prawa, w tym Konstytucji RP, stanowi wyłącznie polemikę ze stanowiskiem Sądu Rejonowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy i wyczerpujący rozważył wszystkie okoliczności sprawy i dowody zebrane w toku postępowania, dokonując następnie na ich podstawie właściwych ustaleń faktycznych. Postępowanie w niniejszej sprawie zostało przeprowadzone wnikliwie i starannie, zaś ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji nie wykazuje błędów logicznych i nie wykracza poza ramy swobodnej oceny dowodów.

Odnośnie zarzutów naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233 § 1 k.p.c. wskazać należy, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Swobodnej ocenie sądu podlega także opinia biegłych - na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98, OSNC 2001/4/64). Do skutecznego postawienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., skarżący obowiązany jest wykazać, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania

lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (zob. wyrok z dnia 6 listopada 1998 r., III CKN 4/98, (...), por. też wyrok z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00, OSNC 2000/10/189). Dopóki, więc skarżący nie wykaże istotnych błędów logicznego rozumowania, sprzeczności oceny z doświadczeniem życiowym, braku wszechstronności czy też bezzasadnego pominięcia dowodów, które prowadzą do wniosków odmiennych, dopóty nie można uznać, że sąd naruszył art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 marca 1999 r., sygn. akt III CZP 59/98 (OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124) podkreślił, że same nawet bardzo poważne wątpliwości, co do trafności oceny dokonanej przez Sąd I instancji, jeśli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c. nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez Sąd II instancji odmiennego stanowiska.

Zdaniem Sądu Okręgowego wszelkie zarzuty skarżących w tym zakresie stanowią klasyczną polemikę ze stanowiskiem przyjętym przez Sąd I instancji. Treść zarzutów i ich rozwinięcie w uzasadnieniu apelacji świadczą jedynie o przekonaniu strony o innej niż przyjął sąd doniosłości dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu. Skarżący nie wskazał w wystarczający sposób przyczyn, dla których dowody zostały ocenione przez Sąd Rejonowy w sposób naruszający art. 233 § 1 k.p.c. Wszystkie złożone do akt dokumenty oraz sporządzone na potrzeby niniejszej sprawy opinie biegłych z zakresu szacowania nieruchomości i z zakresu elektroenergetyki Sąd Rejonowy poddał swobodnej ocenie, a skarżący nie wykazali wymaganej dla skutecznego podważenia tej oceny okoliczności, iż Sąd ten uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Sąd Rejonowy przede wszystkim dokonał wszechstronnej oceny opinii biegłych, mając na względzie nie tylko zasady logiki i wiedzy powszechnej, poziom wiedzy biegłych, podstawy teoretyczne opinii, ale także sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w nich wniosków. Zdaniem Sądu Okręgowego ocena ta została dokonana prawidłowo i nie budzi żadnych zastrzeżeń. Sąd Rejonowy przeprowadził ocenę opinii biegłych w powiązaniu ze wszystkimi dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, w tym zeznaniami świadków i złożonymi do akt dokumentami, uznając, iż zasługują one na podzielenie. Biegli w opiniach uzupełniających odnieśli się w sposób wnikliwy i wyczerpujący do zgłoszonych zarzutów, podtrzymując wnioski swoich wcześniejszej opinii. Sąd Rejonowy uwzględnił przedmiotowe opinie biegłych w całości. Biegli, sporządzając opinie, oparli się na danych wynikających z akt niniejszej sprawy, w tym z dokumentów złożonych przez strony, których wiarygodność nie budziła żadnych wątpliwości i nie była kwestionowana.

W uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, stosownie do treści art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd I instancji podał, na jakich dowodach i dlaczego oparł się, dokonując ustaleń stanu faktycznego, powołał przy tym zastosowane przepisy prawa.

Na podstawie wskazanych powyżej dowodów w postaci dokumentów, zeznań świadków i opinii biegłych Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że na należącej do wnioskodawców działce nr (...) korzystanie z urządzeń przesyłowych rozpoczęło się 15 grudnia 1961 r., a na działce nr (...) od co najmniej końca 1956 roku. W związku z powyższym, uwzględniając brzmienie przepisów art. XLI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. przepisy wprowadzające kodeks cywilny, art. 50 dekretu z 11 października 1946 r. prawo rzeczowe i art. 172 k.c. w brzmieniu pierwotnym (obowiązującym w dniu jego wejścia w życie), Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że nabycie służebności odpowiadającej służebności przesyłu w drodze zasiedzenia nastąpiło z dniem 2 stycznia 1985 r. – na rzecz poprzednika prawnego uczestnika postępowania (Skarbu Państwa). W ocenie Sądu odwoławczego wnioski, które Sąd Rejonowy wyprowadził z zebranego materiału dowodowego, przy uwzględnieniu właściwych przepisów prawa, są logiczne i prawidłowe oraz zasługują w pełni na aprobatę.

Wbrew zarzutom apelacji, nie budzi żadnych wątpliwości i oczywisty jest interes prawny (art. 510 § 1 k.p.c., art. 609 § 1 k.p.c.) uczestnika postępowania w podniesieniu zarzutu nabycia służebności o treści służebności przesyłu w drodze zasiedzenia, za pomocą którego to zarzutu zmierzał on do wykazania dysponowania tytułem prawnym do korzystania z przedmiotowych nieruchomości, co wyklucza uwzględnienie niniejszego wniosku.

Odnosnie dalszych zarzutów naruszenia przepisów postępowania, wskazać trzeba, iż stosownie do treści przepisu art. 278 § 1 k.p.c., w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Natomiast zgodnie z dyspozycją przepisu art. 286 k.p.c., sąd może zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. Przepis art. 286 k.p.c. odnosi się do uprawnienia sądu, który – nie poprzestając na pisemnej opinii biegłego – może zażądać dodatkowych ustnych wyjaśnień lub dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. Potrzeba zażądania dodatkowej opinii może wynikać z tego, że złożona opinia jest niezupełna lub niejasna.

W judykaturze ugruntowane jest stanowisko, które tutejszy Sąd w pełni podziela, iż dowód z opinii biegłego ma szczególny charakter, a mianowicie korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. Do dowodów tych nie mogą więc mieć zastosowania wszystkie zasady o prowadzeniu dowodów a w szczególności art. 217 k.p.c. W konsekwencji nie można przyjąć, że sąd obowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych czy też z opinii instytutu w każdym wypadku, gdy opinia złożona jest niekorzystna dla strony. W świetle art. 286 k.p.c. sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszych biegłych lub z opinii instytutu, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas gdy opinia złożona już do sprawy zawiera istotne braki, względnie też nie wyjaśnia istotnych okoliczności (zob. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, Lex nr 7404, także podobnie w wyroku z dnia 18 lutego 1974 r., II CR 5/74, Lex nr 7407 i w wyroku z dnia 15 listopada 2001 r., II UKN 604/00, PPIPS 2003/9/67). Jednocześnie sąd orzekający nie może nie podzielać merytorycznych poglądów biegłego ani zamiast nich przedstawiać własnych (por. wyrok SN z dnia 13 października 1987 r., II URN 228/87, (...) 1988, nr 7, poz. 62; wyrok SN z dnia 19 grudnia 1990 r., I PR 148/90, OSP 1991, z. 11-12, poz. 300).

Nie jest uzasadniony wniosek strony o dopuszczenie dowodu z ustnej opinii uzupełniającej, czy dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych, jeżeli w przekonaniu sądu opinia wyznaczonego biegłego jest na tyle kategorierna i przekonująca, że wystarczająco wyjaśnia zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1974 r., II CR 638/74, OSP 1975/5/108).

Jak już powyżej wskazano, przedmiotowe opinie są rzetelne, logiczne i pełne, a wobec tego, że biegli ustosunkowali się wnikliwie i wyczerpująco na piśmie do zarzutów zgłoszonych do opinii, Sąd I instancji nie znalazł uzasadnionych powodów do dopuszczenia dowodu z opinii innych biegłych. Zdaniem Sądu Okręgowego sporządzone na potrzeby niniejszej sprawy opinie nie zawierają luk, są przekonujące, kompletne, nie pomijają i nie przedstawiają wadliwie żadnych istotnych okoliczności, a ponadto odpowiadają w pełni na postawione tezy dowodowe, są jasne oraz należą do uzasadnionych. Wobec powyższego, Sąd Rejonowy, w którego uzasadnionym przekonaniu przedmiotowe opinie biegłych wyjaśniają w sposób kategorierny i wyczerpujący zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych, nie miał obowiązku dopuszczania dowodu z opinii innego, czy też innych biegłych.

Wbrew stanowisku skarżących, w niniejszej sprawie nie doszło też do naruszenia wskazanych w apelacji przepisów prawa materialnego, ani ustanowionych w Konstytucji RP zasad sprawiedliwości społecznej, zasady pewności wobec prawa, zasady nie działania prawa wstecz, zasady zaufania obywateli do działań Państwa w zakresie stanowienia i stosowania prawa, zasady ochrony wolności i praw, w tym prawa własności. Jak wynika z art. 64 ust. 3 Konstytucji RP własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności. Zastosowane przez Sąd Rejonowy przepisy prawa, a w szczególności art. 292 k.c., art. 172 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. dopuszczają możliwość nabycia służebności przez zasiedzenie. W judykaturze ugruntowany jest pogląd, który podziela również tutejszy Sąd, zgodnie z którym przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, LEX nr 458125, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08, LEX nr 484715).

W judykaturze podniesiono, że niejednokrotnie korzystanie z cudzej nieruchomości jest potrzebne do funkcjonowania przedsiębiorstwa. Dlatego na kwestię służebności gruntowej trzeba spojrzeć w sposób uwzględniający potrzeby

związane z działalnością gospodarczą. W uchwale z 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02 (OSNC 2003/11/142) Sąd Najwyższy dopuścił ustanowienie służebności gruntowej dla korzystania z urządzenia, które wchodzi w skład przedsiębiorstwa, tak jak stacja elektroenergetyczna. Także w orzeczeniach z 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05 (LEX nr 258681) i z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06 (LEX nr 193240), Sąd Najwyższy stwierdził, że przedsiębiorstwo państwowe mogło nabyć służebność gruntową przez zasiedzenie, i to również gdy jedynie usprawnia ona jego prowadzenie, a nie jest konieczna.

Jak prawidłowo ustalił Sąd I instancji w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r., a następnie aktem notarialnym z dnia 12 lipca 1993 r., Rep A nr(...)sporządzonym przed Notariuszem T. J. w W. nastąpiło przekształcenie zakładu energetycznego, będącego przedsiębiorstwem państwowym (zgodnie z zasadą jednolitego funduszu własności państwowej - art. 128 k.c. do 1 lutego 1989 r. przedsiębiorstwa państwowe, jakkolwiek były osobami prawnymi, to zarządzały mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa) w spółkę akcyjną, której nazwa brzmiała: Zakład (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B.. Następnie po zawarciu umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa z dnia 30 czerwca 2007 r. oraz dalszych przekształceniach podmiotowych rozpoczęła działalność (...) sp. z o.o., przekształcona następnie w spółkę akcyjną na którą przeszła własność urządzeń przesyłowych wraz z prawami związanymi z tymi urządzeniami. Jak wynika z powyższych ustaleń oraz obowiązujących przepisów prawa, w tym art. 44 k.c., art. 55¹ k.c. w zw. z art. 55² k.c., art. 494 k.s.h., nastąpiło przeniesienie nabytej w drodze zasiedzenia przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania – Skarb Państwa służebności gruntowej o treści służebności przesyłu na kolejnych poprzedników prawnych uczestnika postępowania, a ostatecznie na uczestnika postępowania. Zatem, wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżących, niewątpliwie uczestnik postępowania posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców w postaci zasiedzianej służebności gruntowej o treści służebności przesyłu. Powyższe zaś czyni bezzasadnym przedmiotowy wniosek o ustanowienie służebności przesyłu.

Reasumując, stwierdzić należy, iż Sąd Rejonowy, opierając się na całokształcie okoliczności wynikających z wszechstronnie ocenionego materiału dowodowego niniejszej sprawy, poczynił prawidłowe ustalenia i ocenę prawną, a wydane przezeń rozstrzygnięcie jest słuszne i właściwe.

Wobec powyższego apelacja wnioskodawców nie mogła odnieść pożądanego skutku i jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. (pkt I sentencji wyroku).

O kosztach postępowania za instancję odwoławczą Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w związku z § 7 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 t.j.), jak w pkt II sentencji wyroku.